

EL DOCTOR PROCTOR
I LA BANYERA DEL TEMPS

Aquesta traducció ha estat publicada amb el suport
econòmic de NORLA
www.norla.no

Primera edició: octubre del 2013
Títol original noruec: *Doktor Proktors Tidsbadekar*

Maquetació: Adriana M. Vila-Abadal

Edició: David Sánchez Vaqué
Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir
Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© 2008 Jo Nesbø
© 2008 Per Dybvig, per les il·lustracions
© 2013 Meritxell Salvany, per la traducció
© 2013 La Galera SAU, per l'edició en llengua catalana
Publicat amb l'acord de Salomonsson Agency.

La Galera SAU Editorial
Josep Pla 95. 08019 Barcelona
www.lagalera.cat
lagalera@grec.cat

Imprès a Limpergraf, S.L.
Mogoda 29-31, Polig. Ind. Can Salvatella
08210 Barberà del Vallès

Dipòsit legal: B- 21898-2013
Imprès a la UE
ISBN: 978-84-246-4783-4

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transmissió d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

JO NESBØ

EL DOCTOR PROCTOR
I LA BANYERA DEL TEMPS

Traducció del noruec de Meritxell Salvany

Il·lustracions de Per Dybvig

laGalera50

CAPÍTOL I

POSTAL DE PARÍS

Al gimnàs regnava el silenci. No se sentia ni el cruixit de la dotzena d'espalleres encastades a la paret, ni el carrisqueig del cavall de salts amb el folre de couro mig estripat, ni el frec en l'aire de les vuit cordes grises i gastades que penjaven del sostre completament immòbils. Tampoc no se sentia cap dels setze nens i nenes de la banda de l'escola Dølgen, que s'estaven allà asseguts mirant-se en Madsen de fit a fit i no s'atrevien a dir ni «ai».

—Preparats? —els va preguntar en Madsen, cridant.

Després va alçar la batuta i se'ls va mirar tots amb ulls de miop des de darrere de les ulleres de sol. Buscava en Bolet, expectant. Però no el veia, i al cap d'un moment es va començar a posar nerviós. Era conscient que els altres es reien del trompeta esquifit i pèl-roig. I tant, que se'n reien! Només faltaria! Però aquell marrec, a diferència dels altres, tenia dots musicals. Com que no el veia ni per casualitat, en Madsen es va fixar en l'única amiga que te-

nia en Bolet, la Lise. Tocava el clarinet i en Madsen sabia de bona tinta que era l'única de tota l'orquestra que solia practicar a casa. Així doncs, potser no estava tot perdut.

—Preparats...

Tots es van afanyar a posar-se els instruments als lla-vis. Hi havia tant de silenci que de fora els arribaven tots els sorolls de la càlida tarda d'octubre: refilets d'ocells, la fressa d'una màquina de tallar gespa, i rialles de criatures que jugaven allà a la vora. Al gimnàs, però, ningú no reia. I, segurament, les coses anirien de mal en pitjor.

—Endavant! —va cridar aleshores en Madsen, aixecant la batuta i dibuixant en l'aire un arc majestàtic.

Durant un moment no va passar res, i es van continuar sentint els refilets dels ocells, la màquina de tallar gespa i les rialles de les criaturetes que jugaven a fora. De sobte, però, l'esbiec d'una trompeta cagadubtes va ressonar en l'aire, seguit del piu prudent d'un clarinet i de l'espetec sord d'un bombo que semblava no tenir-les totes. Poc després, el repic inesperat d'un tambor va sobresaltar un dels corns, que va deixar anar un udol. Per acabar-ho d'adobar, del fons del gimnàs es va alçar una mena d'esbufec sonor; provenia d'un instrument dels grossos, i a la Lise li va fer pensar en una balena blava que acabava de sortir a la superfície després de passar-se una setmana sencera sota l'aigua. Enmig d'aquell desori de bufes i espetecs, encara no havia sonat ni una sola nota, i en Madsen havia començat a posar-se vermell com un tomàquet, tal com li passava cada cop que estava a punt de tenir un atac de nervis.

—Tres, quatre! —va dir en Madsen, esgargamellant-se.

Després va tornar a alçar la batuta. Ho va fer amb energia, com si la batuta fos un fuet, i els nois i noies de l'orquestra, esclaus d'una galera romana—. Déu del cel! Però voleu fer el favor de tocar d'una vegada? I procureu que es noti que és *La Marsellesa*, l'himne nacional de França! Au, va! Endavant!

Però no es va sentir ni un piu. L'únic que van fer els nens i nenes de la banda va ser quedar-se mirant les notes de la partitura, garratibats. També n'hi havia uns quants que havien tancat els ulls; semblava que estiguessin asseguats al vàter, fent força.

En Madsen va deixar caure els braços, desanimat. En aquell mateix instant, la tuba per fi s'havia decidit i havia començat a bramar en solitari.

—Ep! Un moment! —la va interrompre en Madsen. Es va esperar uns segons i, quan la tuba va haver callat, va continuar—. Si els francesos us arriben a sentir, ja us haurien tallat el coll o cremat a la foguera! Una mica de respecte, sisplau, que això és *La Marsellesa*!

Mentre en Madsen els esbroncava, la Lise es va inclinar una mica cap a la cadira que tenia al seu costat.

—He dut la postal del doctor Proctor —va dir, molt fluixet—. Hi ha alguna cosa que no encaixa.

Li va contestar una veu que sortia de darrere d'una trompeta descomunal:

—Doncs jo no hi trobo res d'estrany: «Hola Lise! Hola Bolet! Molts records des de París. Una abraçada. Doctor Proctor». Diu això, si fa no fa, oi que sí?

—Sí, sí. Però...

—De fet, l'únic que trobo una mica estrany és que no

tingui res d'estrany. No ho trobes estrany, tu, que algú tan estrany com el doctor Proctor hagi escrit una postal tan normal?

Tot d'una, el retrò de la veu d'en Madsen els va interrompre.

—Bolet! On pares, eh?

—Sóc aquí, sergent! —va dir la veu d'abans, des de darrere l'enorme trompeta.

—Au, aixeca't, que et volem veure!

—A les vostres ordres, oh comandant de totes les melodies i de tots els tons de l'univers!

Aleshores, de darrere de la partitura, en va sortir un nen que s'havia enfilat a la cadira, un tap de bassa pèl-roig amb unes pigues grossíssimes i un somriure d'orella a orella. És clar que, si volem filar més prim, hauríem de dir que, a part de ser un tap de bassa, era esquistat com una mala cosa. Pel que fa als cabells, dir que era pèl-roig era quedar-se curt, perquè, aquells cabells, més que pèl-rojos, eren d'un vermell llampant. I no us penseu que el somriure era un somriure d'orella a orella com qualsevol altre, sinó que, de tan ample com era, gairebé li sortia de la cara. A més, les pigues, no només eren grosses sinó que... En fi, deixem-ho córrer; les pigues eren grosses, i para de comptar.

—Au, Bolet! Fes el favor de tocar *La Marsellesa* com Déu mana, eh? —li va demanar en Madsen, amb un torrent de veu.

—A les seves ordres, director de directors, oracle de totes les bandes hagudes i per haver, sense oblidar les del nord del Sàhara ni les de l'est de...

—Va, Bolet! Prou de bestieses i toca d'una vegada!

I en Bolet es va posar a tocar, i aleshores un reguitzell de notes càlides es va anar alçant a poc a poc cap al sostre del gimnàs. Després es va anar arrossegant fins a la finestra i va impregnar les hores tèbies de la tarda de tardor. En sentir aquella melodia tan bonica, els ocells van callar de cop, avergonyits. O, si més no, allò és el que li va semblar a la Lise mentre escoltava com en Bolet, aquell veí tan remenut que tenia i que, dit de passada, també era el seu millor amic, tocava la vella trompeta del seu avi. A la Lise li agradava prou com sonava el seu clarinet, però aquella trompeta tenia alguna cosa d'especial. A més, no era gaire difícil de tocar. En Bolet li havia ensenyat a tocar-hi una peça, l'himne nacional de Noruega, i, tot i que no cal dir que no la tocava tan bé com ell, la Lise s'imaginava sovint tocant aquella peça amb la vella trompeta en una gran sala plena de gom a gom. I era fantàstic! És clar que els somnis són somnis, i para de comptar.

—Molt bé, Bolet! —va cridar en Madsen—. Au, ara tots junts! Un, dos, tres i quatre!

I aleshores els nens i nenes de la banda de l'escola Dølgen s'hi van tornar a posar, a empenyes i rodolons. Tambors, saxofons, corns, triangles i platerets van començar a sonar alhora i es va alçar un gran terrabastall, com si tot

d'una algú hagués capgirat una cuina d'una batzegada i tots els estris haguessin sortit disparats d'armariets i calaixos. I quan, poc després, la tuba i el bombo s'hi van afegir, el gimnàs sencer va començar a tremolar. Les espatlleres petaven de dents, les cordes que penjaven del sostre no paraven d'oscil·lar, mig tortes, com si de cop i volta s'hagués girat una ventada, i el cavall de salts tronat com una mala cosa anava fent saltirons; centímetre a centímetre, s'anava acostant a la sortida, com si volgués tocar el dos d'allà.

Quan van haver acabat de tocar, es va tornar a fer el silenci. Al gimnàs no s'hi sentia ni piu, i, a fora, tampoc; ni refilets d'ocell, ni rialles de criatura, ni res de res. De fet, l'únic so perceptible era l'eco dels cops de tambor eixordadors amb què els bessons, en Truls i en Trym, havien matat el cuc de l'orella dels qui eren més a la vora.

—Gràcies, nois —va dir aleshores en Madsen, aixafat—. Per avui ja hem acabat. Dilluns hi tornarem.

—Et dic que hi ha alguna cosa que no encaixa! —li va dir la Lise a en Bolet, de camí cap a casa.

Els vespres s'anaven fent cada cop més foscos i allò els agradava. Sobretot a en Bolet, que trobava que aquells vespres d'estiu en què el sol no es ponía ni per casualitat eren una murga. En canvi, els vespres foscos de tardor, quan encara no feia fred i ell i la Lise podien jugar a fet i amagar tant com volguessin i pispar unes quantes pomes, eren gairebé tan genials com un dels invents del doctor Proctor. I és que, segons en Bolet, el doctor Proctor era un inventor com n'hi ha pocs. És clar que, segons la ma-

joria, no havia inventat mai res que valgués gaire la pena. I què sabien, ells? Qui les havia inventat, les pólvores tirapets més potents del món, eh? Però el més important de tot era sens dubte que el doctor feia els millors flams del món, que era un veí i un amic excepcional i que, al seu costat, ell i la Lise havien après que no havien de fer mai cas del que diguessin o pensessin els altres. Potser sí, que els altres pensaven que tots tres eren una colleta rànica formada per un marrec esquifit, amb un serrell vermellot que més que un serrell semblava una patilla gegant que li tapava totes dues orelles, una nena espantadissa amb dues cuetes escarransides, i un científic que estava com un llum i que es passejava tot el dia amunt i avall amb unes ulleres de motorista empastifades de sutge. Però, sabeu què? Doncs que pitjor per a ells!

«Nosaltres sabem una cosa que ells no saben», solia dir-los el doctor. «Sabem que, quan tres amics prometen ajudar-se en tot moment, passi el que passi, un més un més un fan molt més que tres.»

I al doctor no li faltava raó. És clar que, per bé que fos un amic extraordinari, no semblava pas que es morís de ganes d'escriure'ls-hi. D'ençà que s'havien acomiadat, feia cosa de tres mesos, aquella trista postal i una altra que havien rebut quan no feia gaire que se n'havia anat era l'únic que els havia enviat. Un vespre de primavera, el doctor havia pujat dalt de la moto, s'havia posat el casc, i havia marxat a París a buscar la Julieta Margarina, el gran amor de la seva vida. Feia molts i molts anys, a l'època en què el doctor estudiava a París, la Julieta havia desaparegut de la seva vida en circumstàncies una mica estanyes. La Lise

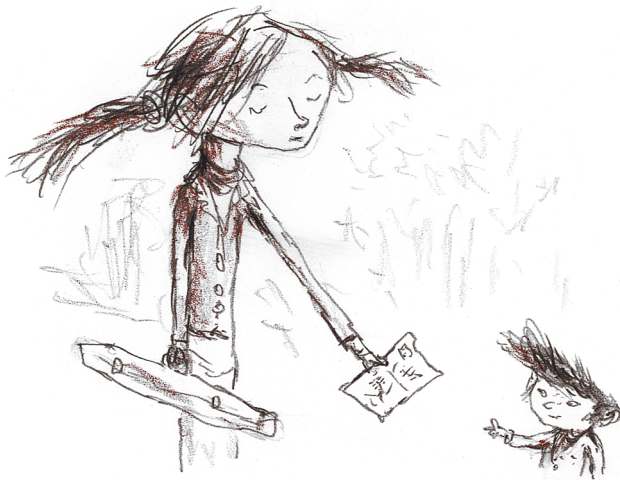
i en Bolet n'havien vist una fotografia, una que el doctor tenia al seu laboratori. Era de quan encara eren promesos i se'ls veia tan feliços que la Lise s'havia emocionat i tot. I és que, de fet, havia estat la Lise qui havia convençut el doctor perquè se'n tornés a París per mirar de trobar-la.

—Però que no te n'adones, que aquesta postal és raríssima? Mira-te-la bé, vols?

La Lise li va allargar la postal a en Bolet, que hi va donar un cop d'ull.

—Hm —va dir al cap d'un moment. Després es va aturar sota la claror del primer fanal que va trobar i la va observar més detingudament. Mentre se la mirava, en Bolet va deixar anar uns quants «hm» d'aquells que deixen anar la gent intel·ligent quan rumia coses serioses.

—París —va dir la Lise, assenyalant amb l'índex la fotografia en blanc i negre, que semblava haver estat feta

un matí ennuvolat. A la postal s'hi veia una plaça imensa. Un munt de gent s'hi passejava amb para-sols i barrets de copa, però, tot i així, transmetia una estranya sensació de buidor. L'única cosa que revelava que aquell lloc pertanyia a la famosa capital francesa era que, a sota de la imatge, hi deia «PARÍS» en lletres d'impremta.

—Veus el mateix que jo? —li va preguntar en Bolet a la Lise, pensatiu.

—A què et refereixes?

—Em fa la impressió que en aquesta plaça hi falta alguna cosa. Bé, a la plaça, i a la postal en general.

—Sí, potser sí —va dir la Lise. Després va rumiar una mica en el que acabava de dir en Bolet i es va adonar que tenia tota la raó del món. En aquella postal hi faltava alguna cosa, però no se li acudia què podia ser.

—A més, no trobes que està una mica enganxosa? —li va preguntar en Bolet, mentre palpava amb compte la postal—. És com si s'hagués mullat i s'hagués tornat a assecar. Que eres a la dutxa, quan l'has llegit?

—És clar que no, home! —li va dir la Lise—. Quan l'he rebut, ja estava així.

—Ja ho tinc! —va dir aleshores en Bolet, alçant un índex remenut amb l'ungla tota rosegada—. Un cop més, en Bolet, el supercervell, ha resolt un enigma amb astúcia! La postal s'ha mullat amb la pluja de París!

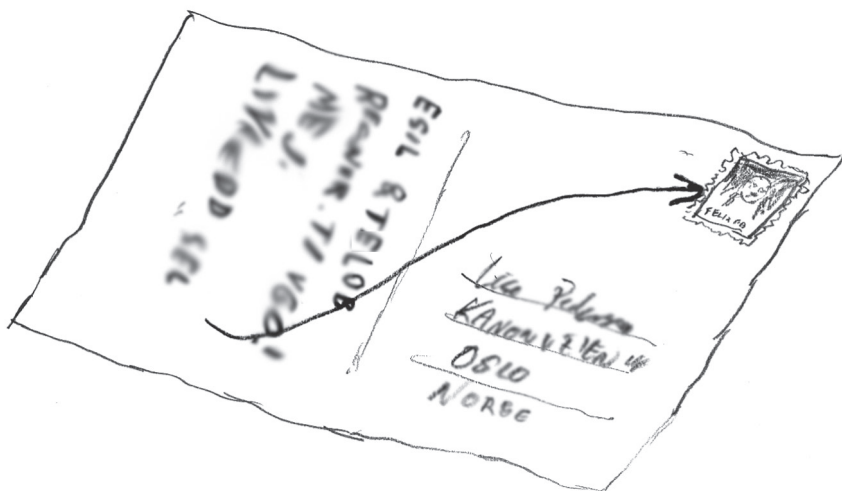
En sentir-lo, la Lise va mirar al cel.

—Ah, sí? I com ho saps, eh?

—Elemental, estimada Lise. Ho diu a la postal. Au, lleigeix —li va dir en Bolet, donant-li la postal.

Però la Lise ja s'havia llegit aquell text tan breu una

dotzena de vegades; se'l sabia de memòria i no li calia tornar-lo a llegir.

—Ho veus? A París està plovent. Hi ha alguna cosa més que et volti pel cap? —li va dir en Bolet a la Lise, satisfet, mentre es mirava les ungles rosegades per veure si podia fer una mica més de feina.

—El que trobo estrany no és que la postal s'hagi mullat —va dir aleshores la Lise—. El que no m'encança és el que ha escrit el doctor. Per exemple, tu saps qui són, l'Esil i en Telob?

—Potser no es recorda dels nostres noms —va dir en Bolet.

—Això no és veritat. Al destinatari hi diu Lise Peder-sen. Així doncs, el meu nom i l'adreça són correctes.

—Hm —va tornar a fer en Bolet, però, aquesta vegada, l'«hm» que li va sortir no li va semblar ni tan intel·ligent ni tan seriós com els d'abans.

—Esil és Lise a l'inrevés —li va dir aleshores la Lise.

—Elemental —va fer en Bolet. Després va llegir la paraula a l'inrevés, per comprovar-ho—. Però, i Telob? Què deu ser? —va preguntar després a la Lise.

—Au, prova d'endevinar-ho —li va suggerir la Lise, que ja tornava a mirar al cel. Després va deixar anar un sospir.

—Lise, però de dalt a baix, oi?

—Telob és Bolet de l'inrevés!

—Hi, hi. És clar! Això també és elemental. Feia broma.

Quan en Bolet reia se li veia aquella renglera de dents remenudes en ziga-zaga que tenia. Ell deia que feia broma, però tenia les orelles una mica vermelles.

—Ara que hem resolt el problema deus estar contenta, oi? —va dir després.

—Doncs, mira, no. Això no és l'únic que trobo estrany, saps?

—Ah no?

—No. De fet és tot el text, que és estrany.

En sentir-la, en Bolet va aixecar els bracets esquistats.

—L'únic que diu és que a París està plovent, Lise! Som a l'octubre, i és normal que plogui! Pensa que, a l'octubre, plou fins i tot al desert de Kalahari! De fet, hi plou tant i tan fort que el desert s'inunda, i els rinoceronts pigats de Namíbia —unes bèsties tossudes com elles soles que no volen ni sentir a parlar d'aprendre a nedar— no tenen més remei que tapar-se el nas i quedar-se sota l'aigua aguantant la respiració fins al novembre! Així doncs, si cauen quatre gotes a París, no és gens estrany, no trobes?

—Rinoceronts pigats de Namíbia? —li va preguntar la Lise, fent cara d'escèptica.

—Sí, Lise, sí —li va dir en Bolet. Surten a la pàgina 620 d'*Animals que preferiries que no existissin*.

La Lise va deixar anar un sospir. En Bolet solia parlar d'aquell llibre enorme que, segons ell, el seu avi tenia en un prestatge, però ni ella —ni ningú més que ella conegués—, no l'havien vist mai.

—I què vol dir, segons tu, «deu VGO», eh? —li va preguntar després la Lise.

—Ui, això és molt senzill. El VGO és la unitat de mesura francesa. Un VGO és, si fa no fa, com un mil·límetre noruec. Si, per exemple, a la ràdio diuen que durant les darreres vint-i-quatre hores s'han registrat precipitacions de fins a deu mil·límetres, vol dir que han caigut deu mil·límetres de pluja. A la ràdio francesa, en canvi, dirien que han caigut deu VGO.

La Lise es va mirar en Bolet no gaire convençuda.

—I has vist, com s'acomiada? «Jo»?

En Bolet es va arronsar d'espatlles.

—És una salutació com qualsevol altra. Podia haver escrit «Records! Doctor Proctor». És la mena de jo que fas servir quan escrius alguna cosa com ara «Ei, penya! Com va? Salut! Jo».

—Que t'has begut l'enteniment? Un científic com ell no s'acomiadaria mai amb un simple «Jo». És massa... no ho sé... poc formal.

—Vols dir? —va fer en Bolet, gratant-se la patilla esquerra.

La Lise va deixar anar un altre sospir.

—I això que diu a baix de tot? «Fokes espantades»? Ho entens, tu?

En Bolet va deixar anar una rialleta indulgent.

—Òndia, Lise! De vegades sembla que tinguis el cervell més petit que un pèsol! Precisament això és el que costa menys d'entendre de tota la postal. Has de pensar que, amb deu VGO, n'hi ha prou perquè s'inundi tot París. Aleshores, les foques de Grenlàndia —que no acostumen a sortir mai del mar del Nord— s'arriben fins allà i comencen a ensopegar amb les cames dels parisencs que aquell dia s'han acostat nedant fins al forn de pa per comprar-se una baguet. Ara segur que penses que menjar-se una baguet xopa de pluja ha de ser fastigós, i de fet ho és, però, per molt fastigós que sigui, qui se la menja no corre cap perill.

—Au, va! Prou de bestieses, Bolet! —li va dir la Lise, que ja no podia més.

Ell se la va mirar una mica desconcertat però no va dir res, per si de cas.

—Aquí hi ha alguna cosa que grinyola! —li va dir ella.

—Ah, sí? I què és?

—No ho sé, Bolet! No ho sé! Però tot plegat no m'agrada gens! Fixa't en el segell, per exemple. No el trobes estrany, tu?

—Doncs no. És un segell quadrat amb les vores decorades i amb la imatge d'un paio que fa cara d'estirat. Res de l'altre món, vaja.

—Però que no ho veus, què hi diu?

—No ho he llegit —va haver d'admetre en Bolet. Aleshores la Lise li va tornar a allargar la postal.

—Aquí hi diu que el paio es diu Félix Faure. També hi ha una data: 1888. Ecs!

—Es pot saber per què dius «ecs»?

—Doncs perquè trobo que haver de llepar un segell tan antic deu ser...

—De debò et sembla que aquest segell té més de cent anys?

En Bolet se'l va mirar més detingudament i no va tenir més remei que admetre que la Lise tenia raó. Deixant de banda el fet que era xop com una mala cosa, semblava nou de trinca; els colors eren nítids i les vores estaven intactes.

—Potser és un error d'impremta —va dir després, no gaire convençut.

—Vols dir? —li va preguntar la Lise.

En Bolet va fer que no amb el cap.

—Tot plegat és molt estrany, oi? —va dir després.

—Està tot capgirat —va dir la Lise.

—Ah, sí? Però si abans has dit que estava de l'inrevés.

—Com dius?

—Doncs dic el que tu has dit fa un moment.

—I què he dit?

—De l'inrevés. Has dit que estava de l'inrevés.

—Exacte! —va dir aleshores la Lise, prenent-li la postal dels dits d'una revolada—. Sí senyor!

Després se la va tornar a mirar amb molta atenció. Al cap d'un moment va deixar anar un sospir, astorada.

—I ara què passa? —li va preguntar en Bolet, preocupat.

—Cr... crec que el doctor està en perill —va dir la Lise, quequejant i blanca com el paper—. Au, llegeix tota la postal de l'inrevés.

I aleshores en Bolet la va llegir... i no va entendre gran cosa perquè, a més d'estar a l'inrevés, hi havia unes quantes faltes d'ortografia. I si la llegissis tu, encara l'entendries menys, perquè el noruec amb faltes i el català s'assemblen com un ou a una castanya. Però, saps què? En català, i amb unes quantes faltes, la postal hauria dit si fa no fa això: «Ei! Lleixiu atxò! Vull tornar a cassà! Lise! Bolet! Us nessesitem!».

—Mare meva! Quin desastre! —va dir la Lise, somicant.

—Ja ho pots ben dir —va dir en Bolet—. Com a mínim hi ha tres faltes d'ortografia.

—Deixa estar les faltes, Bolet! Que no has entès res o què? —li va deixar anar la Lise.

—Em sembla que no —li va dir en Bolet, gratant-se totes dues patilles—. I, sobretot, no he entès això que diu del lleixiu. Tens idea de què parla, tu?

La Lise va continuar examinant la postal, la mar de concentrada.

—Fixa't en la fletxa —va dir, al cap d'un moment—. Assenyala cap al segell.

Aleshores en Bolet va tancar l'ull dret, es va ficar l'índex dret a l'orella dreta i se la va estar burxant una estoneta. Aquella era la manera com en Bolet rumiava millor. Era com si fiqués la clau al contacte d'un cotxe i la fes

girar; el cervell se li posava en marxa de seguida. Quan per fi es va treure el dit de l'orella es va sentir un «plop» no gaire discret.

—Em sembla que ja ho tinc —va dir en Bolet, mentre es mirava encantat de la vida el dit que s'acabava de treure de l'orella—. Aquesta postal és una mena de missatge secret. L'ha escrit per a nosaltres, i ningú més no n'ha de saber res. El doctor ha escrit un missatge tan estrany perquè sap que sóc la mar d'espavilat. Deu haver pensat que, quan el llegís, m'adonaria de seguida que hi ha alguna cosa no acaba de rutllar.

En sentir-lo, la Lise va tornar a mirar al cel, però en Bolet va fer veure que no se n'adonava.

—A veure. La fletxa assenyala cap al segell. Ei! Això vol dir que la resta del missatge està amagat a sota del segell! L'hem de desenganxar de seguida!

—Sí, sí. Ja fa estona que he baixat de la figuera, jo —li va dir la Lise.

En Bolet li va tornar a donar la postal. Estava content com un gínjol.

—Per sort em tens a mi, eh? Hi tinc molta traça, jo, a desxifrar codis secrets —li va dir aleshores a la Lise, tirant-se els mocs amunt.